

Virtuaalisuus haastaa opettajan ja opiskelijan

ITK2019, Aulanko 21.3.2019

Liisa Ilomäki ja Minna Lakkala

liisa.ilomaki@helsinki.fi ja minna.lakkala@helsinki.fi

Kasvatustieteellinen tiedekunta,
Technology in Education Research Group (TEdu)
Helsingin yliopisto

Tässä esityksessä

- Esittelemme Opettajana virtuaaliluokassa -hankkeen tutkimustuloksia sekä opettajien että opiskelijoiden näkökulmasta.
- Opettajana virtuaaliluokassa on tutkimuksen ohella kehittämishanke, jonka tavoitteena on tukea opettajaksi opiskelevien ja jo ammatissa toimivien opettajien virtuaalisen opetuksen osaamisessa
- Hankkeemme on osa OKM:n Opettajankoulutuksen kehittämishanketta 2017-2019
- Mukana ovat mukana HY (TEdu) ja TutorHouse
- Hankkeesta lisää blogissa:

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

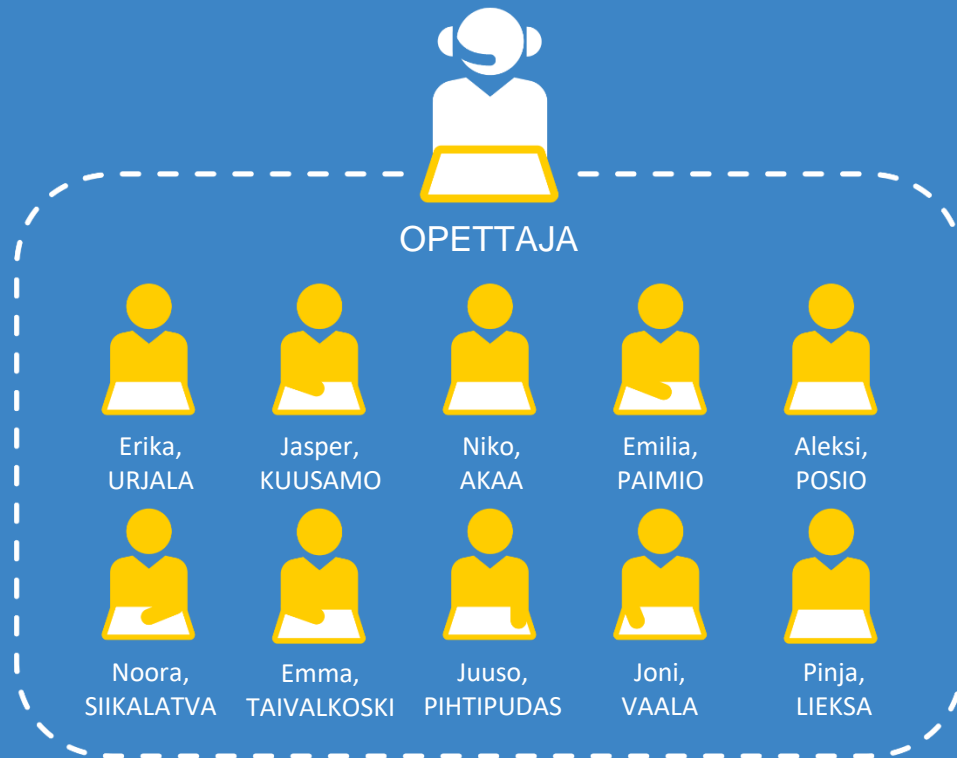
Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

<https://blogs.helsinki.fi/digiluokkatutkimus/>

Mitä on virtuaalinen luokkaopetus?

Online-oppitunteja ryhmässä sovittuna ajankohtana opettajan johdolla sekä itsenäisesti suoritettavia kotitehtäviä.

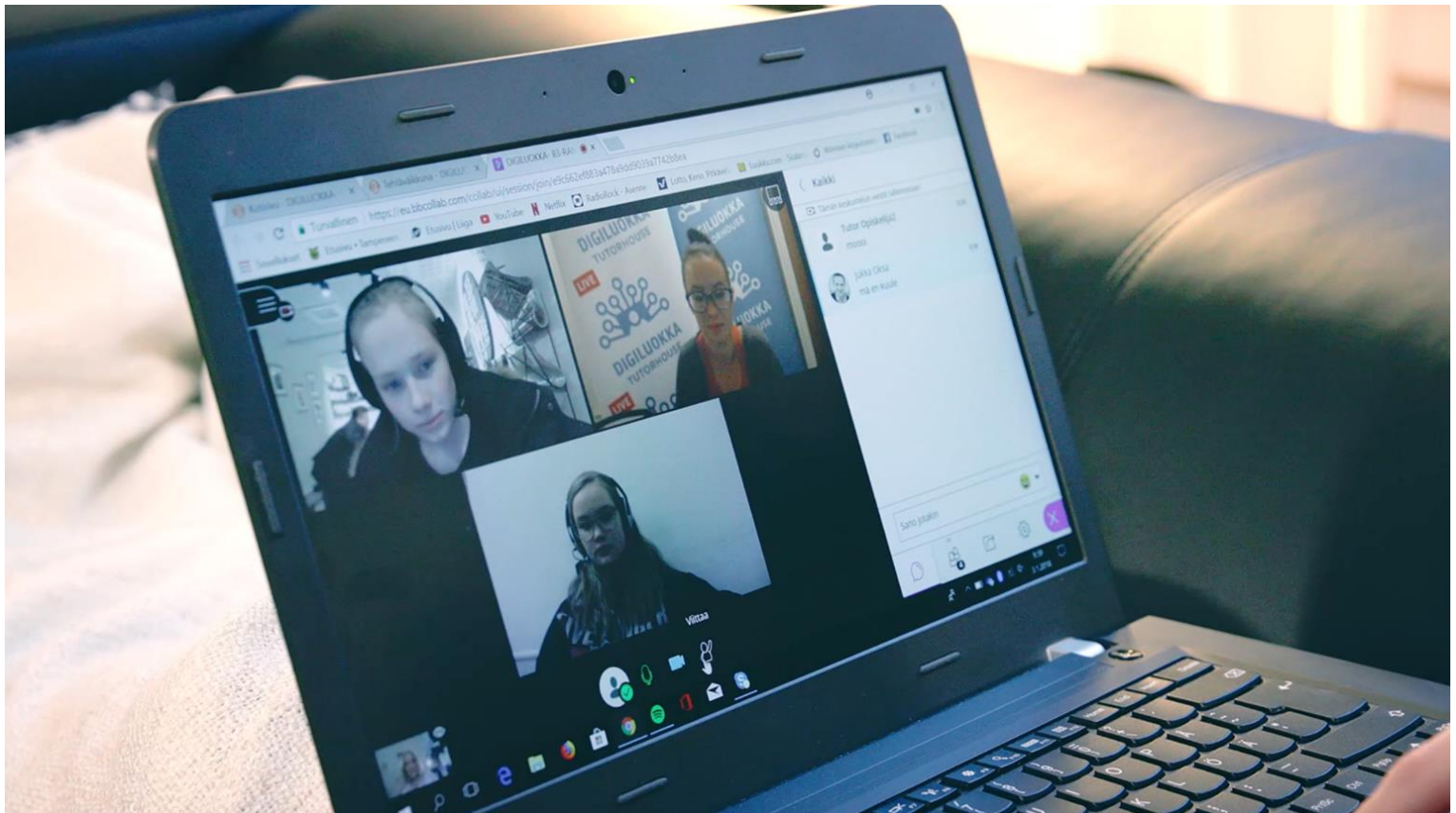

Virtuaaliluokassa järjestettäville oppitunneille voi osallistua periaatteessa mistä päin Suomea tahansa.

Yhdistää perinteisen luokkaopetuksen ja etäopiskelun hyödyt.

Opiskelijan näkymä virtuaaliseen luokkahuoneeseen

Tutkimuksen tavoitteena on pohtia seuraavia kysymyksiä:

- Millaisia erityispiirteitä on virtuaalisessa opiskelussa ja opetuksessa?
- Millaisia pedagogisia käytäntöjä virtuaalisessa opetuksessa syntyy?
- Millaisia käsityksiä opiskelijoilla ja opettajilla on virtuaalisesta opiskelusta ja opetuksesta?

Hankkeen tutkimuksen aineisto

Opiskelijoille ja opettajille virtuaalista opiskelua ja opetusta koskeva kysely kurssin päätyttyä 2018-2019. Yhteensä kysely on tehty noin 30 kurssille (osaa ei käytetä tutkimuksessa).

Yhteensä 122 opiskelijaa vastasi tutkimuskyselyyn, ja 14 opettajaa (2 kahteen kertaan)

Opettajien kurssin observointeja 6 kurssilta (1-2 oppituntia)

Opettajien haastatteluja 6 (samat, joita observoitu)

Tämän esityksen aineistona kysely syksy 2018 - kevät 2019

Opiskelijoiden ja opettajien kyselyvastausten alustavia tuloksia

---

Opiskelijoita 78, tyttöjä 58, poikia 18, muita 2

Vastaajista vieraiden kielten opiskelijoita 77, muita 1

Ikä 16-19, ka 16,7 vuotta.

Vastaajat osallistuivat 14 kurssille.

Opettajia 5, 1 mies, 4 naista. Kaikki kielten opettajia, ikä 28-61, ka 45,2. Opettajakokemus vaihteli 3-40 vuoden välillä, ka 21.6 vuotta. (Koska osa opettajista opetti usealla kurssilla, he yleensä vastasivat vain ensimmäisellä kyselykerralla.)

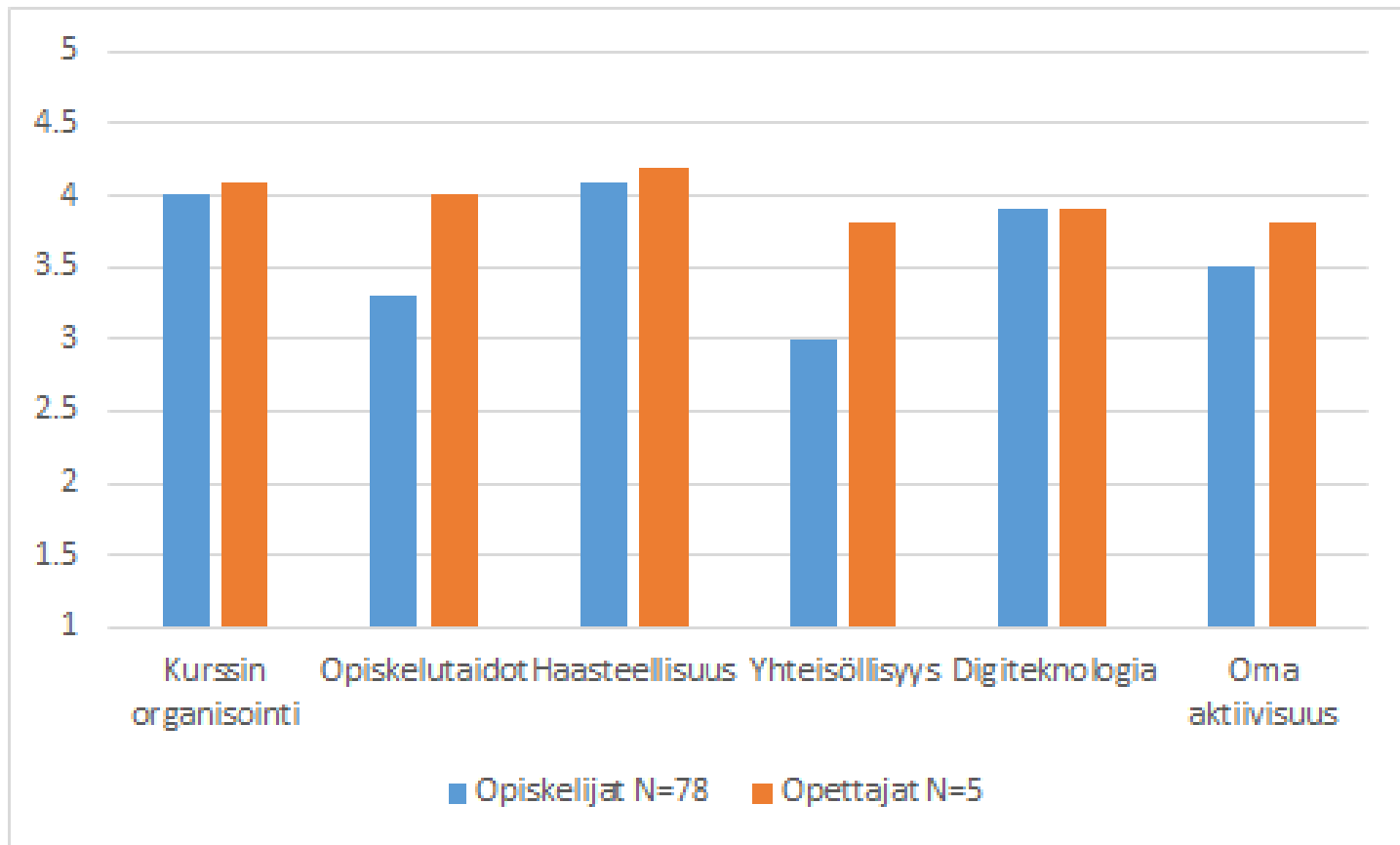
Alustava kuuden faktorin ratkaisu

---

1. Kurssin organisointi (7 väittämää, esim. *Pysyin hyvin selvillä siitä, mitä oli tarkoitus tehdä*)
2. Opiskelutaitojen tukeminen (5 väittämää, esim. *Opin arvioimaan opiskelutapojani*)
3. Haasteellisuus (5 väittämää, esim. *Tehtävät olivat riittävän haasteellisia*)
4. Oma aktiivisuus (5 väittämää, esim. *Olin aktiivisempi kuin tavallisessa luokassa*)
5. Yhteisöllisyys (3 väittämää, esim. *Opettaja auttoi meitä tutustumaan toisiimme*)
6. Digiteknologian käyttö (5 väittämää, esim. *Digiteknologia tuki ryhmätyötä*)

Opiskelijoiden ja opettajien käsitykset kurssin toteutuksesta

Opiskelijoiden avointen vastausten maininnat

AVOIMET ILTAKURSSIT (75 opisk.)

Positiivista tai vaikuttavaa (159)

Opiskelutapa (67 / 42,1%): rentoa (11), joustavaa (10), helppoa (9), mukavaa (9), oppii tehokkaasti (9), työrauha (7), positiivinen kokemus (6), monipuolista (3), toimivaa ja luontevaa (3)

Opetuskäytännöt (50 / 31,4%): hyvä ja kannustava opettaja (13), kurssi yleensä (8), hyvät opetusmenetelmät (7), ohjaus ja ohjeet (5), aikataulu (5), hyviä tehtäviä (4), sopivan haastavaa (3), opetusmateriaalit (3), kurssin sisältö (2)

Hyödyt (30 / 18,9%): opiskelumahdollisuus (15), oppi uutta (8), uskallusta ja rohkeutta (4), kokemus opiskelutavasta (3)

Yhteisöllisyys (10 / 6,3%): vuorovaikutus (7), ryhmätehtävät (2), pieni ryhmä (1)

Digivälineet (2 / 1,3%): toimivaa (2)

PÄIVÄLUKION KURSSIT (40 opisk.)

Positiivista tai vaikuttavaa (95)

Opiskelutapa (46 / 48,4%): toimivaa ja luontevaa (10), helppoa (9), oppii tehokkaasti (6), mukavaa (5), joustavaa (4), työrauha (4), monipuolista (3), rentoa (2), yksilöllisyys (2), itsenäinen opiskelu (1)

Opetuskäytännöt 31 / 32,6%): hyvä ja kannustava opettaja (12), hyvät opetusmenetelmät (4), ohjaus ja ohjeet (5), hyviä tehtäviä (5), opetusmateriaalit (2), kurssin sisältö (2), kurssi yleensä (1)

Hyödyt (6 / 6,3%): mahdollisuus opiskeluun (5), oppi uutta (1)

Yhteisöllisyys (10 / 10,5%): vuorovaikutus (6), pieni ryhmä (3), ryhmätehtävät (1)

Digivälineet (2 / 2,1%): toimivaa (2)

Opiskelijoiden avointen vastausten maininnat

AVOIMET ILTAKURSSIT (75 opisk.)

Haastavaa tai häiritsevää (87)

Opiskelutapa (25, 28,7%): oma ajankäyttö (20), vaatii itseohjautuvuutta (5)

Opetuskäytänteet (17, 19,5%): huonot opetusmenetelmät (9), ajankohta (8)

Haastavuus (17, 19,5%): nopea eteneminen (7), haastava sisältö (6), raskaat oppitunnit (4)

Yhteisöllisyys (11, 12,6%): ryhmätehtävät (6), sosiaalinen etäisyys (4), liian tiivis vuorovaikutus (1)

Digivälineet (17, 19,5%): tekniset ongelmat (16), teknologian käyttö (1)

PÄIVÄLUKION KURSSIT (40 opisk.)

Haastavaa tai häiritsevää (36)

Opiskelutapa (1 / 2,8%): vaatii itseohjautuvuutta (1)

Opetuskäytänteet (3 / 8,3%): huonot opetusmenetelmät (3)

Haastavuus (13 / 36,1%): suuri määrä kotitehtäviä (10), haastava sisältö (2), raskaat oppitunnit (1)

Yhteisöllisyys (11 / 30,6%): ryhmätehtävät (3), sosiaalinen etäisyys (5), liian tiivis vuorovaikutus (3)

Digivälineet (8 / 22,2%): tekniset ongelmat (4), teknologian käyttö (4)

Suosittelisitko muille opiskelua Digiluokassa?

Vastaus	Avoimet iltakurssit		Päivälukion kurssit	
	N	%	N	%
Kyllä	47	60,2	23	58,9
Ehdollisesti	22	28,2	14	35,9
En	3	3,8	1	2,6
Ei selvää kantaa / ei vastausta	6	7,7	1	2,6
Yhteensä	78	100	39	100

Äidinkielen opettajan kokemuksia syksyllä 2018 (päivälukion kurssi)

- Virtuaaliopetus toimi hyvin, yhteisöllisyyttä ei tarvinnut erikseen tukea ja mieltä, sillä opiskelijat tunsivat toisensa.
- Runsaasti paritehtäviä, esim. kirjoitettava yhteiseen Google Docsiin, ja pienet yhteistehtävät olivat opettajan mukaan välttämättömiä.
- Muutenkin runsaasti kirjoittamista eli opiskelijoiden aktivoimista.
- Teki myös omaa materiaalia ja tehtäviä Sanoma OY:n aineiston ohella.

Matematiikan opetuksen kokemuksia: hyötyjä

- Mahdollisuus osallistua opetukseen missä vain.
- Läsnäolo oli kurssilla sataprosenttista. Kukaan ei tullut myöhässä, ja yleensä moni viipyi jonkin aikaa tunnin jälkeenkin paikalla.
- Yleisesti ottaen tunnit etenivät aivan kuin normaalissa luokkatilanteessa. Taulun korvasi dokumenttikamera. Tuntisuunnitelmat olivat jokseenkin samat.
- Kaikki opiskelijat näkevät ja kuulevat esityksen hyvin, kuin eturivissä istuen, eikä kukaan koe tahtomattaan häiriöitä.
- Ylipäänsä ei häiriköintiä

Matematiikan opetuksen kokemuksia: ongelmia

- Interaktiivisuus on ollut selvästi heikompaa virtuaalisessa ympäristössä.
- Kun opiskelijat laskevat itsenäisesti, ei voi kätevästi seurata heidän työskentelyään olan yli, kuten luokassa. Tavallista suurempi osa opiskelijoiden väärinymmärryksistä tai systemaattisista merkintävirheistä saattaa jäädä huomaamatta.
- Tehtävien palautuksiin liittyy pieniä teknisiä ongelmia, esim. valokuvat eivät ole aivan teräviä. Kuvien siirtäminen laitteiden ja ohjelmien välillä tuottaa silloin tällöin opiskelijoille vaikeuksia.
- SanomaPro:n jakaman digitaalisen kirjan käyttö on paljon hitaampaa ja kömpelömpää kuin paperisen version.

Johtopäätöksiä ja pohdiskelua 1

- Sekä avoimille kursseille että päivälukion kursseille osallistuneet ovat olleet pääosin tyytyväisiä kurssikokemukseen ja ovat valmiita suosittelemaan opiskelutapaa muillekin. Koetut opiskelun haasteet olivat näillä kahdella ryhmällä jonkin verran erilaisia.
- Avoimille virtuaalisille kursseille osallistui erityinen ryhmä: ns. harvinaisia kieliä opiskelevia, enemmistö tyttöjä. Mitä tämä vaikuttaa tuloksiin ja opettajien kokemuksiin? Vaikuttaa siltä, että nämä opiskelijat ovat hyvin tyytyväisiä mahdollisuuteen opiskella virtuaalisesti ja virtuaaliseen opiskeluun.

Johtopäätöksiä ja pohdiskelua 2

- Kyselyn perusteella yhteisöllisyyteen (eli yhteistyöhön) pitäisi kiinnittää huomiota enemmän - uusia virtuaalisia keinoja?
- Opiskelutaitoihin voisi samaten kiinnittää enemmän huomiota ns. sisällön opiskelun ohella.
- Virtuaaliseen opiskeluun (ja opettamiseen) liittyy ilmeisesti haasteita, joiden ratkaiseminen on vielä edessä, jos halutaan virtuaalinen opiskelu ns. suuren enemmistön käyttöön.
- Tutkimuksen ja kokemusten pohjalta teemme suunnittelumalleja: Ongelma, Ratkaisu, Konteksti, (mahdolliset) Esimerkit ja muu lisäaineisto